

'Western Basque festival', 40 urteko bidea

Jendaurreko lehenengo euskal jaia ere Renon egin zen, 1959ko ekainaren 5ean eta 6an

Jaialdi hark piztutako dinamikaren ondorioz sortu zen NABO, Estatu Batuetako euskal etxeen elkarte

Duela 40 urte jendaurreko lehenengo euskal jaia ospatu zen Renon: *The Western Basque Festival*. Euskaldun amerikarrek, batez ere nagusienek, ez dute ahazteko 1959ko ekainaren 5 eta 6an egin zen jaialdia hura. Mende hasieran euskal jaiak mendian izaten ziren, pribatuak edo kasik sekretu gisa, gizartetik aparte. Ondorengo hamarkadetan, oster, jai publikoak, batez ere *picnic*-ak, ospatzeari ekin zioten euskaldun amerikarrek.

Testuinguru horretan, Nevadan bizi zen euskaldun hirukoteak —John Ascoaga, Robert Laxalt eta Peter Echeverria— euren etnizitateta plazaratuko zuen festival ireki eta handi bat antolatzea erabaki zuten; *The Western Basque Festival* edo antolatzaileek «Lehen Euskal Jaialdi Nazionala» deitu zutena.

Jaialdia Dick Graves Nugget Sparks-eko kasino bateko nagusiak diruz babestu zuen, bere emaztea euskalduna baitzen, lekeitiarra. Festivalak espero gabeko arrakasta izugarria izan zuen; Mendebaldeko herrialde guztietatik abiatutako 5.000 eta 6.000 lagun bitarte batu baitziren.

Lehenengoz, Euskal Herriko baserrien mundu sozial eta kulturalaren irudiak aurkeztu zituen festivalak milaka lagun horien aurrean; hala nola, euskal meza, kantutak, soinuak, mus saioak

1959ko egitarauko hainbat ekitaldi

• Ekainak 6, larunbata

19.30. Nobleentzako ohorezko afaria Dick Graves Nugget Jokotzeko Virginian Room-en.

22.00. «La Jota» eta guztientzako dantzaldia Virginian Room-en. Jim Jausorok eta bere taldearen musika.

• Ekainak 7, igandea

09.00. Renoko Santo Tomas de Aquino katedralean euskal meza, Aita Jose Peñak emanda.

12.00. Artzain txakurren txapelketa Sparks-en.

14.00. Mus txapelketa Virginian Room-en.

Dantza erakuspena: Boiseko Delfina eta Diana Urresti.

Euskal Kantak, Winnemucca-ko taldea.

Harrijasotzaileak eta txingaeurtea.

Artzain eta betzainen arteko sokatira.

14.00. Espainiako enbajadore Jose Maria de Areilzari eta Frantziako enbajadore Herve Alphandi ongi etorria

16.00. Barbakoa handia.

17.00. Zazpi probintzietako euskaldunak elkartu.

19.00. Espainiako Los Churumbeles taldea.

20.00. Denentzako «La Jota» dantza.

Ezkerrean, duela berrogei urteko Western Basque Festival-eko irudiak, garai hartako prentsa estatu batuarretik hartuak.

eta herri kirolak. Era berean, Ameriketako euskaldunen bizimoduaren irudiak ere izan ziren; esate baterako, artzai-kanpamenduak, artzain txakurren erakustal-

diak edota betzain eta artzainen arteko sokatira.

Espainiak eta Frantziak EEBBetan zituzten enbaxadoreak ere izan ziren jaialdi hartan. Gainera, eta Inazio

Maria Etxaide euskaltzainburuaren eskariz, Castor Uriarte Renon izan zen Akademiaren izenean. Hitzaldi beroa egin zuen Castor Uriartek han bildutako jendetza-

ren aurrean. Hona hemen pasarte bat: «Zer ikusi dabe gaur neure begiak emen! Meza santua, zeuen sinismena erakusten, gero kantutak, dantzariak, aizkolariak eta abar, guztien gainetik zuen espanetan geure euskera zar, eder eta maitia, ez bakarrik Euskalerrian jayotakoak, baita zuen seme-alaba Amerikan mundura etorri direnak. Ze gauza ederra eta zoragarria!».

Gorderik zegoen euskal mundua plazara

Festivalaren arrakasta hura oso pizgarria izan zen, eta aurrerantzean beste zenbait estatu eta herrietako euskaldunek euren jaialdiak, klubak eta jarduerak abiarazi zituzten.

Herrialde ezberdinetako klub-en dinamika hori medio, 60ko hamarkadan North American Basque Organization (NABO) edo EEBBko euskal elkarteen federazioa eratu zuten. Geroztik, NABOk euskal jaialdi nagusi bat antolatzen du urtero-urtero, aldi bakoitzean hiri batean.

Gaur egun 29 klub biltzen ditu NABOk: Idaho, Utah, Wyoming, Kalifornia, New York, Washington, Oregon eta Nevadakoak. Izan ere, Kalifornia, Idaho eta Nevada dira euskaldun gehien dituzten estatuak. 1959ko hartaz gero, udako euskal jaiak gero eta ugariago izan ziren.

ekin jokoari

Zein urrun dagoen Reno

Gorane Agirre

ARGAZKILARIA eta biok zeharo poztu ginen Renorako bidaia, Barajaseko aireportutik ezik, Bruselatik barrena egingo genuela jakin genuenean. Eta ez da gutxiagorako, azken hilabete hauetan hedabideetan ikusi ditugun atzerapen amaigabeak medio. Horrela, ostegunean po-

zarren baino erdi lo abiatu ginen Sondikatik goizetik goiz. Goizeko bederatzieta Bruselan ginen. Chicagora bidean bederatzi ordu luzeko hegaldia genuen aurretik. Baina, itxarote guneko eserleketan gure ipurdiak jarri bezain pronto, makinak atzerapenak iragartzen hasi zi-

ren. Hasieran ordu erdiko atzerapena zena, konturatu gabe ia bost orduko itxarotea bihurtu zen.

Azkenean, berandu baino hartu genuen Chicagoraino ekarri gintuen hegazkina, *boeing* horietako bat. Hegaldia luze jo bazuen ere, azkenean Chicagon ginen. Baina, Bruselako atzerapena medio, gure plan guztiak hankaz gora geratu ziren eta berriro itxarotea egokitu zitzaigun. Hori gutxi bazen, Chicagotik Renora zuzenean etorri beharrean, Utah-ko Salt Lake

Cityn eskala egin behar izan genuen.

Azkenean, hemengo goizaldeko 12,30ak aldera heldu ginen Renora, esnatu ginenean ia 30 ordu igaroak ziren eta leher eginda geuden. Horregatik, hegazkinetik jaitsi bezain pronto maleta jaso eta taxi bat hartu genuen lehenbailehen hoteleko ohean sartzeko gogoz. Hala egin genuen, baina taxian sartu bezain pronto gidariak euskaldunak ginela antzean zigun eta hotelera zuzen eramane gabe, asteon inau-

ratu duten Donostia Kalea ikustera eraman gintuen. Beraz, oheak itxaroan egin, «Donostia Kalea» zihoen karteltxo hura ikusi arte behintzat. Azkenean nahi baino beranduago oheratu eta nahi baino lo gutxiago egin ostean, hurrengo egunean goiz esnatu behar, Aste Nagusiari buruz informazioa eskuratu asmoz. Renoko Unibertsitate Basque Studies-era bertaratu ginen, han gure ezustekoa, hain bide luzea egin ostean, EHUKo irakasle ezagun bi bertan ikasten aurkitu genituen.